

Силсилаи тарбияи фарзандон, қисми
бистушашум:
Асоси дуюм, фиристодани кӯдак барои
анҷом додани ниёзмандиҳо

سلسلة تربية الأولاد، القسم السادس والعشرون: عن بناء
الطفل الاجتماعي، والأساس الثاني: ارسال الطفل لأداء بعض
الاحتياجات

< Тоҷикӣ - Tajik - الطاجيكية >

Таҳия: Ҳақназаров Тоҳир

إعداد: حقنظراو طاهر

Силсилаи тарбияи фарзандон, қисми бистушашум:
 Асоси дуҷум, фиристодани кӯдак барои анҷом додани
 ниёзмандиҳо

Шоёни таваҷҷӯҳ аст, ки фиристодани кӯдак ҷиҳати анҷом додани ниёзмандиҳо омили бисёр муҳим, фаъол ва муассире дар рушди иҷтимоии кӯдак мебошад, зеро ки анҷом додани ниёзмандиҳо ба василаи кӯдак барои хона ва ё барои яке аз падару модар дорои натиҷаи бисёр муфиду мусбат дар зиндагии ҳол ва ояндаи ӯ мебошад, дарҳол ва дар даврони кӯдакӣ барои ӯ муфид мебошад, ба ин маъно, ки ба бисёри аз усули маҷҳул ва масоили ношинохта огоҳӣ меёбад, ки ин шинохт дар воқеъ мӯҷиби суруру шодӣ ва итминони ӯ дар рӯ ба рӯи бо масоил мегардад, дар ояндаи ӯ муфиду натиҷабархш мебошад, ба ин маъно, ки ҳамон шинохту маҳорате, ки дар даврони кӯдакӣ касб намудааст, ин имконро ба ӯ медиҳад, то дар оянда бидуни халал ва изтиробии он роҳи собиту устуворро ба унвони меҳвари зиндагии худ дунбол кунад.

Аз Собит ривоят шуда, ки Анас (р) гуфт: «Рӯзе барои Расули Худо (с) кореро анҷом додам ва вақте ки корам тамом шуд, пеши худ гуфтам: «Расули Худо (с) баъд аз намози пешин меҳобанд, пас ман назди кӯдаконе, ки бозӣ мекарданд, рафтам. Хангоме, ки бозии ононро нигоҳ мекардам, ногаҳон Расули Худо (с) омаданд ва бар он кӯдаконе, ки бозӣ мекарданд, салом карда, маро фаро хонданд ва ба дунболи кори зарурию шахсӣ фиристоданд, то онро барояшон анҷом диҳам. Ман низ барои анҷоми он кор рафтам ва Расули Худо (с) дар сояе нишастанд, то ин ки ман он корро анҷом дода, ба наздашон баргаштам. Аз анҷоми коре, ки модарам маро барои анҷоми он фиристода буд, дер кардам. Баъд аз ин ки назди модарам омадам, гуфт: «Чӣ чиз туро нигоҳ дошт ва таъхир намудӣ»? Гуфтам: «Расули Худо (с) маро ба дунболи кори зарурӣ

фиристоранд, то барояшон анҷом диҳам». Модарам гуфт: «Он кор чӣ буд»? Гуфтам: «Кори сиррию маҳрамони Расули Худо (с) аст». Модарам гуфт: «Пас рози Расули Худо (с)-ро нигоҳ дор ва онро маҳфуз бидор». Собит мегӯяд: «Сипас, Анас ба ман гуфт: «Эй Собит! Агар он рози Расули Худо (с)-ро ба касе мегуфтам, нахуст ба ту мегуфтам».¹

Аз Зухра ибни Муайд ривоят шуда, ки «Саъид ибни Му-саяиб гуфтааст: «Бо Урва ибни Зубайр ва Иброҳим ибни Талҳа нишаста будем ва ман гуфтам: «Аз Саъиди Худрӣ шунидам, ки мегуфт: «Мурод аз «Салоту-л-вусто» намози аср мебошад». Дар ин ҳангом Ибни Умар аз канори мо гузашт. Урва гуфт: «Як нафар назди ӯ бифиристанд, то дар ин бора аз ӯ бипурсад». Мо низ писарбачаеро назди ӯ фиристодем, то аз ӯ савол кунад, баъд баргашту гуфт: «Ибни Умар мегӯяд: «Мурод намози пешин аст ва мо низ аз гуфтаи он писар дар шакку тардид афтодем». Ҳама бо ҳам назди Ибни Умар рафта, аз ӯ пурсидем: «Мурод аз «Салоту-л-вусто» чӣ намозе аст»? Дар ҷавоб гуфт: «Мурод намози пешин аст».²

Алӣ ибни Абутолиб (р) гуфтааст: «Дар синни навҷавонӣ будам. Расули Худо (с) маро назди қавме, ки синну сола аз онон гузашта буд, фиристода фармуданд: «Вақте ду нафаре аз якдигар даъвогар назди ту омаданд, ба сухани ҳеҷ як аз он ду бидуни ҳузури дигаре гӯи мадеҳ, зеро ки агар ин корро накуни, қазоват табоҳ мегардад ва саранҷом барои ту фасоду ҳалоқат ба бор меоварад».³

Дар ривоят омадааст, ки Абдуллоҳ ибни Аббос гуфт: «Бо кӯдакон бозӣ мекардам, ногаҳон Расули Худо (с) омаданд ва ман худро дар пушти дар пинҳон намудам. Расули Худо (с) аз рӯи муҳаббат кафи дастро рӯи ду китфам зада фармуданд: «Бирав, Муъовияро бароям садо кун». Ман низ ду бор рафта баргаштам

¹. Ба ривояти Имом Аҳмад, Бухорӣ ва Муслим аз Собит (р).

². Ба ривояти Байҳақӣ дар «Суннат». – Ҷ 1.. – С. 458 аз Зухра ибни Муайд (р).

³. Ба ривояти Абӯяъло дар «Муснад». – Ҷ 1.. – С. 305 ва ба ривояти Аҳмад, Абӯдовуд, Тирмизӣ ва Байҳақӣ.

ва арз кардам: «Хӯрок мехӯрад. Он ҳазрат (с) фармуданд: **«Худованд шикамаширо сер насозад»**.⁴

Дар ривояте омада, ки Анас гуфтааст: «Ҳар вақт Расули Худо (с) мехостанд таҳорат кунанд, ман ва кӯдаки дигаре васоили таҳоратро аз қабиле об ва ғайра барои Расули Худо (с) ҳозир мекардем».⁵

Дар ривояти дигар омада, ки Анас гуфтааст: «Чанд нафар кӯдак бо ҳам будем ва дар он рӯз ҳама рӯзадор будем, иттифоқан он рӯз жола борид ва Абуталҳа гуфт: «Эй Анас, миқдоре аз он жола ба ман бидеҳ, ки бихӯрам». Анас мегӯяд: «Ба ӯ гуфтам: «Магар ту рӯзадор нестӣ»? Талҳа гуфт: «Чаро не, рӯзадорам, аммо жола на хӯрданӣ аст ва на нӯшиданӣ, балки он як баракати осмонӣ аст, ки ба василаи он шиками худро пок мекунем». Анас мегӯяд: «Назди Расули Худо (с) рафтам ва моҷароро ба арзи ӯ расонидам». Фармуданд: **«Ҳукми онро аз ман ёд бигир»**.⁶

Дигар аз одоби анҷом додани ниёзмандиҳо ба василаи кӯдак он аст, ки агар анҷоми ин ниёзмандӣ роҷеъ ба дарёфти қарз бошад, пас бояд ба кӯдак омӯхт, ки бо нармиву муҳаббат онро талаб кунад. Чунонки омадааст Расули Худо (с) фармуданд:

«Шахсе ба мардум қарз меод ва ба писараш мегуфт: ҳар гоҳ(барои дарёфти он) назди фарди тангдаст рафтӣ, аз ӯ бигзар, шояд Худованд низ аз мо бигзарад. Пас, ба лиқоуллоҳ пайваст ва Худованд ӯро бахшид».⁷

Дар ривояти дигар «Расули Худо (с) фармуданд:

«Аз умматони пеш аз шумо марде буд, ки мавриди муҳосиба қарор гирифт ва ҳеҷ амали неке барои ӯ ёфт нашуд, ҷуз ин ки дар миёни мардум мерафт ва сарватманд низ буд ва ба писаронаш дастур меод, ки нисбат ба фарди тангдаст гу-

4. Ба ривояти Муслим. Таваҷҷӯҳ: Муслим дар шарҳи ин ҳадис мегӯяд: Расули Худо (с) дар гуфтани ҷумлаи: **«Худованд шикамаширо сер насозад»** қасди дуои бад надоштаанд. Метавон ба ҷузъи 14-и китоби одоб, боби 25, ҳадиси 94 муроҷиат кард.

5. Ба ривояти Шайхайн ва Хузайма дар «Саҳеҳ».

6. Ба ривояти Абуяъло дар «Муснад». – Ҷ 3.. – С. 15 ва Ҳайсамӣ дар «ал-Маҷмаъ». – Ҷ 3.. – С. 172 ва ба ривояти Аҳмад ва Баззор.

7. Ба ривояти Муслим ва Бухорӣ аз Абуҳурайра (р).

*зашт ва сарфи назар дошта бошанд (ва ба онон гуфт:) Худованди Голибу Тавоно фармудааст: «Мо нисбат ба он аз ӯ сазовортарем». Пас, онон низ аз фарди тангдаст сарфи назар карданд».*⁸

Табиист, баъд аз ин ки кӯдакон анҷом додани ниёзмандиҳои волидайн ва лавозими манзилро омӯхтанд ва ба он одат карданд, ҳисси нав ва нерӯи қавие дар зеҳну замири онон эҷод мешавад, ки ба василаи он хостаҳо ва масоили марбут ба падару модари худро мешиносанд ва пеш аз он ки онон бихоҳанд, онҳоро барои эшон анҷом медиҳанд. Чунонки Ибни Аббос (р) гуфтааст: «Расули Худо(с) дар хонаи Маймуна буданд ва ман об ва васоили таҳорат гирифтандро барои ӯ ҳозир намудам, баъд Маймуна гуфт: «Ин обро Абдуллоҳ ибни Аббос барои таҳорати шумо гузоштааст». Он Ҳазрат (с) фармуд: «Худоё, ӯро дар дин огоҳ кун ва тафсиру тафҳими Қуръонро ба ӯ биомӯз!».⁹

Бинобар ин, мулоҳиза мешавад, ки Расули Худо (с) чӣ гуна подоши кӯдаконеро, ки барои ӯ кореро анҷом медоданд, ба дуои хайр медоданд. Пас, моро низ ба пайравӣ аз онон лозим аст, ҳарчи бештар корҳои некро нисбат ба падару модар ва дигар мусулмонон анҷом диҳем, ба умеди он ки муддати замоне дуои хайри онон аз ҷониби Худованд мавриди иҷобат воқеъ шавад ва чунин подоше ҳам насиби мо гардад. **Иншоаллоҳ...**

⁸. Ба ривояти Муслим аз Абумасъуд (р).

⁹. Ба ривояти Ҳоким ва гуфтааст: Санадаш саҳеҳ мебошад ва Заҳабӣ низ онро саҳеҳ гуфтааст.

